

Meetnet Reptielen - Nieuwsbrief

Zomer 1996- Nieuwsbrief nr 7

Ravon Werkgroep Monitoring

OVER HET VOORJAAR 1996

Het voorjaar heeft maar enkele mooie perioden gekend, waardoor het moeilijk is geweest om in de voorkeursperiode, april en mei, vier keer reptielen te tellen. Alles begon laat, de natuur lag drie weken achter op schema. Begin juni waren de hagedissen nog aan het paren en eind juni waren de ringslangvrouwen nog dik van de eieren. De eerste helft van juni was goed om reptielen te zien, en we hopen natuurlijk dat men hier flink van profiteerd heeft.

Deze Nieuwsbrief behandelt het wel en wee van de reptielen tijdens het afgelopen voorjaar. Voor de puzzelaars zijn er tabellen boordevol informatie over ringslangen en zandhagedissen. Dan zijn er drie nieuwe rubrieken: De Tip, De Vraag en Uit Het Veld.

Inhoud Nieuwsbrief nr. 7 pag.

• De strenge winter	2
• Vroege reptielen	2
• Bijzondere waarnemingen	3
• Ringslangen op de dijk	5
• Zandhagedissen fotograferen	7
• De Vraag	9
• Versnippering & inteelt	10
• De Tip & Uit het veld	11
• Mutaties	11

NOG EENS: DE STRENGE WINTER

Ondanks de strenge en langdurige vorstperiode van de afgelopen winter zijn de berichten over aantallen zandhagedissen, levendbarende hagedissen en ringslangen, die dit voorjaar zijn geteld op de trajecten, helemaal niet laag te noemen. De vorst heeft de reptielen in hun overwinteringsplaatsen blijkbaar niet kunnen deren. Ook de jonge dieren die vlak voor de winter geboren lijken de winter goed te zijn doorgekomen. Sommige waarnemers hadden het zelfs over meer jonkies dan in de voorgaande jaren. Dat zou een gunstig effect van de warme zomer van 1995 kunnen zijn. Van de adder bleven deze optimistische geluiden echter achterwege.

Voor de amfibieën is 1996 een slecht jaar. Door de droge en strenge winter zijn vooral veel bruine kikkers, die in vijvers en poelen overwinteren, doodgevroren. Alleen al uit

Friesland kregen we van Jelle Hofsta een bericht dat daar op vier verschillende plekken, in totaal 1123 dode bruine kikkers en drie dode heikikkers werden gevonden. Heikikkers overwinteren gewoonlijk niet in het water, maar ze komen wel al vroeg in het voorjaar naar de paaipplaatsen, wellicht dat ze daar door de vorst zijn overvallen. Daar komt nog bij dat de droogte tot aan de zomer voortduurde, en in grote delen van ons land staat in de poelen en vennen geen water. Hierdoor zijn de amfibieën op veel locaties dit jaar niet eens aan voortplanting toegekomen. En de eieren die wel zijn afgezet zijn veelal verdroogt. Of de droogte ook van invloed is op de overleving van de adders en levendbarende hagedissen die in de vochtige heidegebieden leven, zullen de resultaten van dit en volgend jaar moeten uitwijzen.

VROEGE REPTIELEN

Gewoontegetrouw was ook dit jaar de adder de eerste soort die zijn winterrustplaats verruilde voor het wisselvallige voorjaarsklimaat. Op acht maart werden in Dwingeloo de eerste dieren gezien door André Donker. De eerste waarnemingen van levendbarende hagedissen volgden prompt een dag later, op 9 maart in Friesland door zowel Hans van den Bogert als Sietske Rintjema. De eerste waarneming van een ringslang vond plaats in de omgeving van Amsterdam op 25 maart, dat is precies twee

weken later dan andere jaren en staat op naam van Martin Melchers. Toen werd ook door Ruud Luntz de eerste zandhagedis waargenomen in de duinen van Duin en Kruidberg. Van de hazelworm en de gladde slang hebben we alleen latere waarnemingen vernomen. Zelf zagen we beide soorten op acht mei bij Wolfheze. Het was een dag dat het weer uitermate geschikt was voor het waarnemen van reptielen: geen wind en gesluisde zon. Op diezelfde dag hebben we daar ook zeer veel zandhagedissen gezien.